

Ulusal Engelli Savunuculuğu
Çerçevesi
(National Disability Advocacy
Framework)
2022-25

Giriş

Engelli savunuculuğu, engelli haklarının korunmasını, teşvik edilmesini ve önemsenmesini sağlayarak engellileri destekler. Engelli kişilerin hak, esenlik ve çıkarlarını ilerleten kararlara ve süreçlere aktif olarak katılmalarını sağlayabilir. Engelli bazı insanlar için bu, özellikle hizmetlere ve desteğe erişim konusunda hayatlarını etkileyen kararlara katılmak ve toplumlarında aktif olarak yer almak için savunuculuk hizmetleri tarafından desteklenmesini içerir.

Ulusal Engelli Savunuculuğu Çerçevesi 2022-25 (Çerçeve), ülke çapında engelli tüm insanların savunuculuk hizmetlerine erişebilmesini sağlamak için Federal, eyalet ve bölge hükümetleri arasında engelli savunuculuğuna yapılmış ortak bir taahhüttür. Çerçeve, hükümetlerin engelli kişiler için sonuçları ve erişimi iyileştirmek üzere savunuculuk hizmetleri ve standartlarının uyumu doğrultusunda çalışmasını sağlayacaktır.

2008 yılında, Engellilik Bakanları Federal, eyalet ve bölge yetkililerinden bireysel ve sistem genelinde savunuculuk, ortak tanımlar, arzu edilen sonuçlar ve veri konularını kapsayan ulusal çapta tutarlı bir savunuculuk çerçevesi geliştirilmesini istediler. Ulusal Engelli Savunuculuğu Çerçevesi 2012 (2012 Çerçevesi), engelli insanlar için savunuculuk sağlanmasına rehberlik etmek ve devlet tarafından finanse edilen savunuculuk programlarında daha fazla tutarlılığı teşvik etmek için önemli sonuçlar ortaya koymuştur.

2012 Çerçevesi, Avustralya'nın Engellilik Stratejisi'nin (Australia's Disability Strategy) 2021-2031 (Strateji) uygulanmasını desteklemek için engelli kişilere danışılarak revize edilmektedir. Strateji, savunuculuğun insanların haklarının korunmasına ve topluma dahil edilmelerinin ve katılımlarının önündeki engellerin aşılmasına yardımcı olduğunu kabul eder. Strateji kapsamındaki Güvenlik, Haklar ve Adalet Sonuç Alanı, engelli savunuculuğunu, engelli insanların haklarını korumalarını ve sürdürmelerini sağlamanın ve desteklemenin önemli bir yolu olarak kabul etmektedir. Bu Sonuç Alanı, 'engelli bireylerin haklarının teşvik edilmesi, korunması ve sürdürülmesini ve engelli insanların kendilerini güvende hissetmelerini ve yasalar önünde eşitliklerden yararlanmalarını' sağlamayı amaçlamaktadır. Bu sonuç ifadesi, Çerçeve'yi destekleyen temel ilkedir.

Uygulama

Çerçeve, amaç, ilke ve sonuçlarının uygulanmasını sağlayacak bir engelli savunuculuğu çalışma planı ile desteklenecektir. Çalışma planı Federal, eyalet ve bölge hükümetleri arasında geliştirilecek ve uygulanacaktır. Çalışma planı, engelli kişilerle etkileşime geçilerek bilgilendirilecektir ve uygun olduğunda Stratejinin Hedeflenen Eylem Planlarıyla uyumlu olacaktır.

Çerçeve güncellemeleri, 2025'te bu Çerçevenin sona ermesinden 12 ay önce, savunuculuk çalışma planının ilerlemesini ve Engelli Kişilerin Şiddet, İstismar, İhmal ve Sömürüsüne yönelik Kraliyet Komisyonu'nun (Royal Commission into Violence, Abuse, Neglect and Exploitation of People with Disability) kamu görüşmelerini ve bulgularını içerecek şekilde dikkate alınacaktır.

Mantığı

Engelli insanlar genellikle topluma katılma yeteneklerini köstekleyen engellerle karşı karşıya kalırlar ve bu da kötü yaşam sonuçlarına neden olur. Buna fiziksel, iletişim, davranışsal, ekonomik ve sistemik engeller dahildir. Savunuculuk engelli insanlara, haklarının teşvik edilmesi ve korunmasını sağlamak için yaşamlarını etkileyen destek ve kararların alınmasına katılma kapasitesi sağlar.

Çerçeve, toplumun tüm üyelerinin cinsiyet, yaş, eğitim, istihdam, cinsellik, coğrafi konum, sosyo-ekonomik grup, etnik köken ve kültürel geçmişe dayalı ayrımcılık yaşayabileceğini kabul eder. Engellilik deneyimi genellikle ek dezavantaj ve damgalamaya yol açar.

Çerçeve, politikalar ve programların bireysel ihtiyaçlara ve isteklere yanıt vermek ve engelli insanların haklarını yansıtmak için tasarlandığı kişi merkezli ve haklar temelinde bir yaklaşımla desteklenmektedir.

Amaç

Bu Çerçeve aracılığıyla taraflar, hükümetlerin Avustralya'da engellilik savunuculuğu sağlanmasında ulaşmak üzere çaba göstereceği uzun vadeli bir hedef olarak aşağıdaki amaca bağlılık gösterirler:

Engelli kişiler, tüm insan haklarından tam ve eşit şekilde yararlanmalarını teşvik eden, koruyan ve sağlayan, topluluğun tam katılımını ve içerilmesini sağlayan etkili engelli savunuculuğuna erişecektir.

İlkeler

Çerçeve aşağıdakiler tarafından bilgilendirilir ve uygulanması desteklenir:

- *Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi (United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities)*
- *Engelli Ayrımcılığı Yasası 1992 (Disability Discrimination Act 1992)*
- *Avustralya'nın Engellilik Stratejisi 2021-2031 (Australia's Disability Strategy 2021-2031)*
- *Açığın Kapatılması için Ulusal Anlaşma (Closing the Gap National Agreement)*
- *NDIS Kalite ve Koruma Çerçevesi (NDIS Quality and Safeguarding Framework)*
- *Bilgi Bağlantıları ve Kapasitesini Geliştirme programı (Information Linkages and Capacity Building program)*

Bu Çerçevenin tarafları, engelli kişiler için savunuculuk sağlanmasına rehberlik eden aşağıdaki ulusal engelli savunuculuğu ilkelerini kabul eder ve benimser:

Hak ve Kapasite Varsayımı

- Tüm insanlar istismar, ihmal ve ayrımcılıktan kurtulma hakkına sahiptir.
- Tüm insanlar herhangi bir yakınma veya şikâyetin peşine düşme hakkına sahiptir.
- Tüm insanlar mahremiyet, saygınlık ve gizlilik hakkına sahiptir.
- Tüm yetişkinler yaşamlarını etkileyen kararları almakta ve bu kararlara saygı duyulmasında eşit hakka sahiptir.
- Engelli çocuklar ve gençler, yaşamlarını etkileyen kararlara, hangi kapasitede olursa olsun, katılma hakkına sahiptir.

- Engelli yetişkinlerin, hayatlarının tüm yönlerini etkileyen kararları verme ve bu kararlarda yer alma kapasitesine sahip oldukları varsayılmaktadır.

Desteklere Erişim

- Engelli kişiler için etkili ve uygun iletişimin kolaylaştırılması, engelli savunuculuğunun önemli bir bileşenidir.
- Karar verme desteği gerektirebilecek engelli bireylerin irade, tercih ve hakları, hayatlarını etkileyen kararlara yön vermelidir.

Katılım ve Kapsayıcılık

- Engelli savunuculuğu, engelli bireylerin topluma tam ve etkili katılımı ve kapsanmalarını teşvik etmek için önemli bir araçtır.

Adalet

- Engelli savunuculuğu, engelli kişilerin haklarını kullanmalarına yardımcı olmak için gerekli olan yasal tavsiye ve temsili kapsar.

Kişi Merkezli Yaklaşım

- *'Bizimle ilgili hiçbir şey, biz olmadan yapılamaz'* ilkesine uygun olarak, engellilik savunucuları şunları yapmalıdır:
 - bireyin söz hakkının anlaşılmasını ve duyulmasını sağlamak
 - bireyleri bir kişinin güçlü yönlerini belirleyerek söz haklarını kullanmaları ve bu güçlü yanlarını kararlara ve sonuçlara katılımlarını en üst düzeye çıkarmak için kullanmaları için kuvvetlendirmek ve
 - bireyleri kendini savunma konusunda eğiterek bağımsızlığı teşvik etmek.

Engelli Aborijin ve Torres Strait Adalı Halkları

- Açığın Kapatılması için Ulusal Anlaşma doğrultusunda Engelli Aborijin ve Torres Strait Adalı Halkları için:
 - engelli savunuculuğunun tasarlanmasını ve uygulanmasını desteklemek için ortaklıklar ve ortak karar alma süreçleri uygulanmaktadır
 - toplumun kontrolündeki sektör savunuculuk sağlamak için güçlendirilmiştir
 - yerli olmayan engelli savunuculuğunun kültürel güvenliği ve yetenekleri güçlendirilmiştir ve
 - engelli savunuculuğuna katkıda bulunmak, bunları ayarlamak ve izlemek için yerel olarak ilgili veri ve bilgilere erişim ve bunları kullanma yeteneği sağlanmıştır.

Kesişimsellik ve Çeşitliliğe Saygı

- Yaş, cinsiyet, kültür, miras, dil, inanç, cinsel kimlik, ilişki durumları ve diğer ilgili faktörler nedeniyle ek ayrımcılık ve dezavantaj biçimlerinden etkilendikleri yerler de dahil olmak üzere engelli bireylerin çeşitliliğine saygı duyulur.

Önlemler

- Engellilerin hakları teşvik edilir, korunur ve engelli insanlar kendilerini güvende hisseder ve yasalar önünde eşitliklerden yararlanır.
- Bireylerin şiddete, istismara, ihmale ve sömürüye maruz kaldıklarında bunları tespit etmeleri ve anlamaları ve yaşadıklarına karşılık olarak neler yapabileceklerinin anlaşılması desteklenmektedir.

Sonuçlar

Bu Çerçeve doğrultusunda sağlanan engelli savunuculuğu destekleri aşağıdaki sonuçlara katkıda bulunacaktır:

- Engelli insanlara tüm Avustralyalılarla aynı hak ve özgürlükler verilir.
- Engelli insanlar artan seçim, kontrol ve esenlikten yararlanır, karar verme haklarını kullanır, hayatlarını etkileyen tüm karar verme süreçlerine katılır ve bu kararları vermek için ihtiyaç duydukları desteği alır.
- Engelli insanlar, topluluklarımızın sivil, siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel yaşamının her alanına katılabilmektedir.
- Nerede yaşarlarsa yaşasınlar, engelli insanlar kaliteli ve bağımsız savunuculuk desteğine erişebilirler.
- Birden fazla dezavantaj yaşayanlar da dahil olmak üzere engelli kişilerin, adalet ve yasal savunuculuğa zamanında, destekleyici ve esnek biçimde erişim de dahil olmak üzere engelli destek ve hizmetleri ve/veya ana hizmet ve tesisleriyle etkin etkileşimlere ve bunlara erişime sahip olması desteklenmektedir.
- Engelli Aborijin ve Torres Strait Adalı halkları, savunuculuğun nasıl tasarlandığı ve sağlandığı konusunda daha fazla söz sahibi olacak; engelli savunuculuğu sağlayan toplum kontrolündeki kuruluşlara erişim de dahil olmak üzere kültürel ve dilsel açıdan uygun ve kültürel açıdan güvenli engelli savunuculuğuna erişime ve ilgili yerel verilere ve bilgilere erişime ve bunları kullanma yeteneğine sahip olacaktır.
- Kültürel ve dilsel açıdan farklı topluluklar, ilgili yerel toplulukların katılımını ve girdisini içeren kültürel ve dilsel açıdan uygun ve kültürel açıdan güvenli engellilik savunuculuğuna erişebilir.
- Engelli kişilerin, destekler ve hizmetler hakkındaki görüşlerini ve isteklerini ifade edebilecekleri, işlerin nasıl gelişeceğini üzerinde etkin bir rol oynayabilecekleri ve satın aldıkları veya etkileşimde buldukları destek ve hizmetlerle ilgili olarak geri bildirimde veya şikâyetle bulunurken bir şikâyet mekanizmasına ve bağımsız destek ve tavsiyelere erişebilecekleri bir dizi yolu vardır.
- Bireysel savunuculuk alan engelli kişilerin demografisi, kurumların içinde faaliyet gösterdiği toplulukların çeşitliliğini yansıtmaktadır.
- Engelli insanlar, engelli politikaları, programları ve hizmetlerinin geliştirilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesinde tüm yönleriyle aktif olarak yer alma fırsatına sahiptir.
- Engelli insanlara yönelik engeller, engellilikle ilişkili damgalanma ve savunuculuk desteklerinin varlığı ve değeri konusunda toplum bilinci artmaktadır.

Tanımlar

Engelli savunuculuğu, engelli bireylerin insan haklarını koruyan ve ilerleten karar alma süreçlerine katılmalarını sağlar.

Bireysel savunuculuk, haksız muamele veya suistimal olaylarını önlemek veya ele almak için profesyonel bir savunucu, akraba, arkadaş veya gönüllü tarafından üstlenilen bire bir yaklaşımdır.

Sistemik savunuculuk, engelli bireylerin müşterek hak ve çıkarlarına yasalar, politika ve uygulamalar yoluyla hizmet vermek için uzun vadeli toplumsal değişim için çalışmayı içerir.

Kendini savunuculuk kendi görüşünü bildiren ve kendini temsil eden engelli biri tarafından üstlenilen savunuculuktur. Toplum temelli gruplar aracılığıyla kendini savunma desteği ve eğitimi mevcuttur.

Sorumluluklar, Reform ve Politika Yönlendirmeleri

- Bu Çerçeveyi kabul ederken, Federal, eyalet ve bölge hükümetleri kendi yetki alanlarında engelli savunuculuğu sorumluluğunu paylaşmayı taahhüt eder. Her savunuculuk programının nasıl geliştirildiği, finanse edildiği ve yönetildiği, finansmanı sağlayan hükümetin kararı ve bunu takip eden sorumluluğudur.
- Bu Çerçeveyi kabul ederken, Federal, eyalet ve bölge hükümetleri Avustralya genelinde etkili bir engelli savunuculuğu ağına ulaşmayı başarmak için birlikte çalışmayı taahhüt eder. Bu, engelli savunucularının kapasite geliştirilmesinin desteklenmesini ve tutarlı ulusal kılavuzların ve süreçlerin geliştirilmesini içerir.
- Bu Çerçeveyi kabul ederken, tüm Federal, eyalet ve bölge hükümetleri aşağıda belirtilenleri taahhüt eder:
 - Engellileri etkileyen politika ve reformun engelli kişileri içererek tasarlanmasını ve uygulanmasını sağlamak. Bu, uygulanan kişi merkezli yaklaşımları ve ortak tasarım ilkelerini içerir.
 - Bu Çerçevenin amacına ve sonuçlarına ulaşmak için engelli savunuculuğunun sağlanmasında süregelen politika ve reform yönlendirmeleri.
 - Engellilik sektörü ve toplum genelinde, engelli hakları ve engelli savunuculuğunun önemi konusunda farkındalık yaratmak.
 - Engelli savunuculuğu finansmanının şeffaf, eşitlikçi ve hesap verebilir olmasını ve coğrafi kapsam ve hizmet boşluklarının tespit edilerek giderilmesini sağlamak.
 - Engelli savunuculuğunun yönetimi, planlanması ve hizmet sistemlerinin iyileştirilmesi için kanıta dayalı verilerin toplanması, kullanılması ve raporlanması.
 - Bireysel ve sistemik savunuculuk arasındaki bağlantının desteklenmesi de dahil olmak üzere, engellilik sektörünün genel kapasitesini geliştirmek için engelli savunuculuğu örgütleri, engelli hizmetleri, Ulusal Engellilik Sigortası Kurumu (National Disability Insurance Agency), ana akım hizmetler, toplum temelli hizmetler ve hükümetler arasındaki koordinasyon ve iletişimin geliştirilmesi.
 - Savunuculuğu, Açığın Kapatılması için Ulusal Anlaşma (Closing the Gap National Agreement) Öncelikli Reformları doğrultusunda uygulamak.